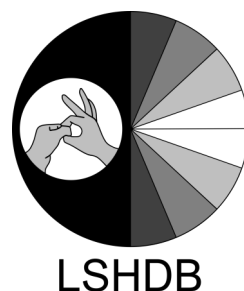

SYNHØR BLADET

Landsforbundet for Kombinert
Syns- og Hørselshemmede / Døvblinde

33 ÅRGANG

#1 2024

SynHør bladet er LSHDB sitt medlemsmagasin og blir utgitt seks ganger i året i trykt form, som punktskrift, på CD og er tilgjengelig på nett på www.lshdb.no

Invitasjoner

Teknologiske hjelpemidler

Nordisk konferanse

MEDLEMSSKAP

MELD DEG INN I LSHDB

Www.lshdb.no
eller
Kontakt kontor@lshdb.no

KONTAKT OSS

Landsforbundet for kombinert syns- og
hørselshemmede / døvblinde

Epost: kontor@lshdb.no
Nettside: www.lshdb.no
TLF: 22 41 34 24
Mobil: 95 94 93 57

BESØK OSS

ADRESSE:
Skippergata 33
0154 Oslo

DAGLIG LEDER:
Karin Andvig

ÅPNINGSTIDER:

Kontoret er åpent annenhver onsdag, og
hver torsdag og fredag.
Kontoret ligger i 5. etasje.

BLADET

TILGANG:

Kontakt kontor@lshdb.no for å få tilgang på
bladet i punkt, ren tekstfil eller på CD.

TRYKK:

Rycon AS
Opplag 280

REDAKTØR:

Kaisa Markhus
Tlf: 97151746
E-post: kaisa@lshdb.no

FORSIDEBILDE:

På skitur i Nordmarka. Ei jente går med
langrennsski og topplue på et smalt skispor
inne blant høye grantrær. Rundt henne er
snøen glitrende hvit og den kalde vintersola
titter frem. Tatt av: Kaisa Markhus

STYRET

LEDER

Åshild Johansen
Tlf: 402 34 452
E-post: aashild.lovise@ebnett.no

NESTLEDER

Kari Kristine Engan
Tlf: 413 34 244
E-post: ka-k-eng@online.no

STYREMEDLEM

Sissel H. Markhus
Tlf: 934 96 277

E-post: sism@online.no

STYREMEDLEM

Marius Aasand Larsen
Tlf: 406 35 621
E-post: ml1004@icloud.com

STYREMEDLEM

Ståle Hatlelid
E-post: staalehk@hotmail.com

1. VARAMEDLEM Ann Kristin Staberg

2. VARAMEDLEM Dennis Thomassen

Innhold

Redaktøren	4
Styrets Hjørne	5-6
Innkalling til LSHDB sitt landsmøte	7
Workshop: Orientering og mobilitet med teknologiske hjelpemidler	8-10
Invitasjon til ungdom: Nordic youth event 2024	11
Ressurskontorets informasjonsspalte	12-13
Invitasjon: Samling Sandefjord	14
Invitasjon: Dialogkonferanse	15
Møte med de nordiske døvblindeforeningene	16-17
Oppdatering: aksjonen blant frilanstolkene	18
Tips til våre lesere	19
En kunstnerisk utvikling	20-21
Til Neste Gang	22

TIPSET:

SuperVisuell har ferdigstilt filmen til prosjektet: Intet sett, intet hørt, som er et samarbeid mellom SuperVisuell og LSHDB. Mange av våre medlemmer har stilt opp til intervju for å fortelle om hvordan deres hverdag er.

Resultatet kan du se på våre nettsider, eller på www.tegn.tv

Redaktøren

Kjære lesere av SynHør bladet!

Året har startet med mye vær og kalde temperaturer. Og så var det varme temperaturer, og så kalde igjen, og så en liten orkan i nord. Og sånn går vinteren...

Likevel er jeg glad for at vi har mye vær. Jeg tror det gjør oss litt mer hardbarka, og gir oss litt ekstra stå-på vilje også på andre områder i livet, når det trengs. I tillegg gjør det at vi kan glede oss ekstra mye når sola titter frem, vi kjenner at den begynner å varme igjen og får oss til å myse av dette uvante, flotte vinterlyset som treffer oss stadig sterkere. Det får i hvert fall meg til å smile.

Litt på samme måte er det kanskje med innholdet i denne utgaven av SynHør bladet; etter demonstrasjoner og frustrerte innlegg om tolkesituasjonen i utgavene før jul, kan vi i denne utgaven spore tendenser til positiv fremgang. Det er fremdeles en vei å gå, møter skal holdes og saker skal kjempes. Men vi kan håpe på at dette er litt på samme måte som når vi nå, etter en

lang mørketid, går ut og myser imot sola som stadig blir varmere og sterkere. Vi er litt mer herda etter vinteren, og nå er vi klare for å ta fatt på det som kommer med ekstra giv!

I tillegg er det en glede å lese så mange invitasjoner til ulike arrangementer, både i inn- og utland, i denne utgaven av magasinet vårt. Det vitner om at 2024 ligger an til å bli et spennende år med mange ting på agendaen.

Husk å sette av datoen til landsmøtet vårt. Og om du, ditt lokallag eller din vennegjeng får lyst til å gjøre noe ekstra gøy i dette skuddåret hvor vi har en ekstra dag til rådighet; ta en titt bakerst i bladet og se om du kan la deg inspirere av noen av de internasjonale dagene eller andre arrangementer som listes opp der. Blir det kanskje en tegnspråkfest på morsmåldagen eller en sprek tur på helsedagen, i regi av deg, mon tro?

God lesing!

Vennlig hilsen
KAISA MARKHUS | kaisa@lshdb.no

STYRETS HJØRNE

Av Åshild Johansen

Kjære medlemmer

Godt nytt år!
Tiden går fort for vi er allerede i februar.

2023 har vært et hektisk år når det gjelder organisasjonens arbeid, men det har også skjedd mye utenom. Året som gikk ble vel gjennomført, og vi står klare til å ta fatt på det nye året.

Som dere sikkert vet, er det alltid en evig kamp for å sikre tilgangen til tolk-ledsager. Jeg er meget bekymret for frilanstolkene, mister vi dem eller vil de flykte fra jobbene sine?

Vi har hatt mange møter med koordinerende team på tolkeområdet, Linda Stadshaug og Berit Sørgård. De er dyktige og gode å ha når vi trenger å uttrykke våre bekymring og våre synspunkter som gjelder våre liv og vår fremtid. På tross av støtte og forståelse, er det ikke lett å få forgang da de må forholde seg til de øverste hold, nemlig NAV. Så vi har nå tatt kontakt med Tonje Brenna i Arbeids- og inkluderingsdepartement og skal videre ta kontakt med Helse- og omsorgsdepartementet. Vi har også vært i kontakt med stortingspartier som Venstre og SV. Andre partier vil vi kontakte etter hvert.

Fire ganger i år har vi hatt møte med ressurskontoret i Buskerud for fellestolker, og i tillegg har vi dialog med dem via e-post. Vi jobber mye sammen med HLF, NDF og FNDB om tolkesituasjonen.

En ting er sikkert; tap av frilanstolker vil være en katastrofe for oss døvblinde.

Selv om vi bruker mye tid på tolkesituasjonen, har vi også gjennomført mye annet. Vi holdt vårt årlige sommertreff/likepersonkurs i Drammen. I november ble det holdt likepersonkurs/julebord i Lillestrøm. Disse treffene blir stadig mer populære. Det ser vi ved at flere viser interesse og ønsker å delta. Det er veldig hyggelig, og vi håper at dette også vil vise seg gjennom en økning i antall medlemmer og flere påmeldinger til aktiviteter som arrangeres.

LSHDB har et stort ønske om å få medlemmene ut i aktivitet. Vi er veldig bevisste på at prisene generelt har økt de siste årene. Både mat, strøm, renter, avgifter osv. Det er mange som sliter økonomisk, og det gjør LSHDB også. Vi gjør alt vi kan for holde egenandelen så lav som mulig på aktivitetene vi organiserer. Av og til klarer vi det, men det er ikke så lett.

Sommertreffet i 2024 blir i Fredrikstad og vi håper så mange som mulig får sjansen til å bli med. Invitasjon og påmelding finner dere senere i bladet. På sommertreffet vil LSHDB fortsette med gruppearbeid, som har vist seg å være veldig populært. Mange spennende temaer blir tatt opp på denne måten og vi lærer mye av hverandre.

LSHDB er veldig fornøyd med alt styrearbeid gjennomført av de dyktige og dedikerte styre-medlemmene. Oppgavene tas seriøst og vi jobber

bra sammen. En spesielt stor takk går til vår daglige leder Karin Andvig for det meget gode arbeidet hun har gjort for organisasjonen gjennom hele 2023.

Vi takker også for alt samarbeid med andre organisasjoner, og ikke minst støtten vi har fått fra forskjellige institusjoner.

Til sist, men ikke minst, ønsker jeg å takke tolk/ledsagerne som har loset oss gjennom året. Hadde det ikke vært for dem så tror jeg ikke at jeg hadde klart å komme meg gjennom de oppgavene som kreves i denne organisasjonen.

Nå er vi kommet godt inn i det nye året og nye oppgaver ligger klare og venter på å at vi skal ta tak i de. Vi skal stå på videre, og håper du i blant tenker på oss i styret i LSHDB og sender litt ekstra styrke så vi kan fortsette den evige kampen for tilgang til tolk-ledsager. Takk!

Ønsker dere en flott vinter videre.

**Med vennlig hilsen
Åshild Johansen,
Styreleder LSHDB**

Bilde 1: Åshild fylte 70 år, og feiret dagen i Portugal. Det var en flott dag, rett ved stranda. Åshild ler og sitter ved et restaurant-bord i en lett, hvit sommertopp.

INNKALLING TIL LANDSMØTE 2024

Skrevet av Åshild Johansen

LSHDB innkaller med dette til Landsmøte
tirsdag den 25. juni 2024, kl. 09.00, under
vårt sommertreff i Fredrikstad på Scandic
City Fredrikstad i tiden 24. – 30.juni 2024

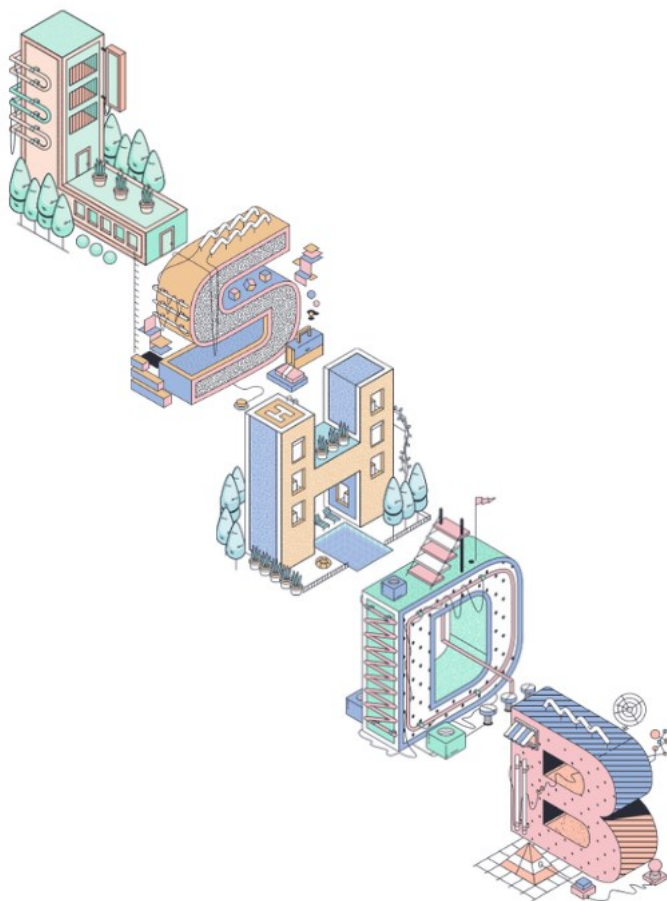
Innkomne saker fra medlemmer som skal
behandles på landsmøtet, må være oss i
hende senest 24. april 2024.

Invitasjon med foreløpig program for årets
sommertreff vil bli sendt ut i løpet av mars.

Landsmøtepapirer blir sendt til påmeldte
innen 24. mai 2024.

Valg av styret er i partallsår, altså i år.

For LSHDB sitt styre,
v/Åshild Johansen, forbundsleder

WORKSHOP:

Orientering og mobilitet med teknologiske hjelpemidler

Skrevet av Cor van der Lijcke og André Joakim Smestad
(lese– og skrivesekretær)

For en stund siden var jeg på kurs om orientering og mobilitet på Eikholt. Vi fikk et interessant foredrag av audiograf Anne-May Førland: «Mulighet for orienteringslyder når du har redusert hørsel».

Et annet spennende foredrag var av Thomas Tvedt: «Over terskelen – når du kan det, men ikke tør».

Et eksempel her er om du skal bruke mobilitetsstokk eller ikke. Dette er et veldig stort problem for de fleste av oss. Når du bruker en mobilitetsstokk, er du plutselig helt blind!!

Jeg har lest en artikkel av en dame fra Belgia, som er psykolog og synshemmet. Hun brukte ikke hvit stokk, men plutselig kom hun i en situasjon der hun ble tvunget til å bruke den. Da hun begynte å bruke hvit stokk, ble konklusjonen: «Fra mareritt til magi».

Etter hvert gikk vi over til temaet: Praksis med ekkolokalisering, i regi av Thomas Tvedt.

Hva er ekkolokalisering?

Ekkolokalisering er en teknikk der lyder sendes ut og ekkoene som kommer tilbake brukes til å

oppfatte omgivelsene. Visse dyr som flaggermus og delfiner bruker ekkolokalisering ved å sende ut lydsignaler og lytte til ekkoene for å navigere, finne mat og unngå hindringer i omgivelsene sine. Noen blinde mennesker har lært å bruke ekkolokalisering ved å lage lyder og lytte til ekkoene for å navigere og oppdage objekter rundt seg. Dette gir informasjon om avstand, størrelse og form på objekter. Teknologiske hjelpemidler som ultralyd- og lasersensorer brukes også av blinde for å praktisere ekko-lokalisering. Disse enhetene sender ut lyd- eller lysbølger, tolker ekkoene fra omgivelsene og gir lyd- eller vibrasjonsbaserte tilbakemeldinger om avstand og objektplassering. Andre alternativer inkluderer smarttelefonapplikasjoner og briller med innebygde sensorer, som hjelper blinde med å oppfatte omgivelsene og navigere bedre.

Med hjelp fra Thomas, som er erfaringsekspert, og en «klikker»; en teknikk som hundeeiere bruker for at hunden skal komme på plass. Fikk vi prøve oss på de samme. Med denne teknikken prøvde vi å «se» høyden, bredden og lengden på stua og avstand til AV-klinikken.

Jeg ble veldig overrasket over at jeg etter bare to forsøk klarte å høre med ekkolokalisering hvordan omgivelsene mine var.

Thomas sitt største forbilde er Daniel Kish fra Amerika. Kish var Thomas sin instruktør i forbindelse med ekkolokalisering.

Daniel Kish er blind og bruker ekkolokalisering ved å klikke med tungen for å navigere verden. Kish viser at ekkolokalisering kan tillate blinde å utføre daglige aktiviteter uten tradisjonelle hjelpemidler. Han er verdensberømt og spiller blant annet basketball og sykler alene.

I Nederland blir hans metode brukt i forbindelse med mobilitetstrening. Kanskje det kunne vært en idé å også innføre dette i Norge.

For oss som er kombinert syns- og hørselshemmede er det ikke så lett å benytte denne teknikken. Derfor brukte vi en «klikker».

Bilde 1 (til venstre):

Cor sitter klar til å teste ut en «Hap-cap» som er installert klar til bruk på hodet hans. Litt taktil orientering med hendene må til for å skjønne hvordan i alle dager dette egentlig ser ut når man først har fått det på seg.

Foto: Emilio Jensen Granados, Eikholt

Siste programpost var å lære å bruke telehaptics.

Hva er telehaptics?

Telehaptics for synshemmede innebærer bruk av teknologi for å overføre taktile opplevelser over avstand, med fokus på å forbedre orienteringsevnen. Dette omfatter bruk av sensorer og aktuatorer (en type motor som omsetter energi til en mekanisk bevegelse) som gir informasjon om omgivelsene ved å gi taktile stimuli, for eksempel teksturer og plassering av objekter. Målet er å øke tilgjengeligheten til informasjon og styrke selvstendigheten til synshemmede.

Med hjelp av Raido fra Estland som veileder, og en slags hjelm på hodet som vi kalte «hap cap», prøvde vi å navigere og finne gjenstander som en stol og ballonger i området. Dette var utfordrende og morsomt!

Ulempen var at jeg kun kunne ha «hap-capen» på i 10 minutter, fordi det ble for varmt og tungt på hodet (ca 3 kg). Dermed fikk jeg en gratis «tattoering» i form av mange tydelige merker i panna mi! Emilio Jensen Granados som er IKT rådgiver Eikholt, og hjelpemann på telehaptics ble bekymret, fordi han tenkte dette merket kunne bli en «tattoering» for livet.

Men dessverre var merket borte neste dag, og jeg slapp å få meg en ufrivillig ansiktstatovering.

For å unngå denne problemstillingen kunne det vært bedre å implantere teknologien i klær, for eksempel en vest.

To kvelder fikk vi gratis mini konsert fra The Voice Thomas, med pianospill og sang. Formidabelt! Vi hadde også hyggelig sosialt samvær med aktivistene. Jeg lærte også spillet Rottefella, noe som var hysterisk morsomt.

Tusen takk til kursledelsen, instruktørene, tolkene og ikke minst deltagerne! Spesiell takk til kjøkkenbrigaden for særdeles bra mat!

Et tips helt utenom det teknologiske til alle dere lesere: På Eikholt ble jeg kjent med teen Paris for you. Den anbefales virkelig! I ettertid fant jeg en

butikk i Oslo som heter Palais Des Thés, som selger denne teen.

NB: I denne teksten har vi brukt ChatGPT for å beskrive ekkolokalisering og telehaptics. Informasjonen er kvalitetssjekket av redaktør.

Bilde 2 (nedenfor):

Cor er ingen pyse. Her smiler han et stort glis etter å ha tatt av seg «Hap-cap», på tross av masse små merker over hele panna etter tyngden fra dette tunge hjelpemiddelet. Derav spøken om «Tatovering» i panna.

Foto: Emilio Jensen Granados, Eikholt

NORDIC YOUTH EVENT 2024

Skrevet av Anne Isokuortti

Kjære kombinert syns- og hørselshemmede ungdom i Norge,

Vi i den finske døvblindeforening inviterer dere til å delta på det kommende Nordiske Ungdomsarrangementet som finner sted i Finland i august 2024.

Den Finske Døvblindforeningen har mottatt støtte fra Erasmus+ programmet, og har derfor gleden av å kunne invitere til dette arrangementet hos oss i år.

Detaljer om arrangementet:

HVOR: Kiipula Opplærings- og Rehabiliterings-senter: "Vår drøm er et likestilt og tilgjengelig samfunn der arbeid og et godt liv er mulig for alle"

Adresse: Kiipulantie 507, 14200 TURENKI

NÅR: 5. august til 11. august 2024

HVEM: Døvblinde og hørsels- og synshemmede ungdommer i alderen 18–30 år fra Norge, Sverige, Danmark, og Island.

Deltakeravgift: 500 euro per person. Dette dekker overnatting, måltider, program og innenlands transport mellom flyplassen og arrangement-stedet.

Vi oppfordrer hver organisasjon for døvblinde/ kombinert syns- og hørselshemmede å sende opptil 6 ungdomsdeltakere, inkludert 1–2 ledere.

Dette vil være en fantastisk mulighet unge medlemmer og andre i målgruppen til å delta i et inkluderende og berikende nordisk fellesskap, utveksle erfaringer med jevnaldrende fra andre land. Vi forventer deltakere fra Sverige, Danmark, Island og forhåpentligvis også noen fra dere i Norge.

Arrangementet er finansiert av Erasmus+.

Aktiviteter inkluderer workshops, sosiale arrangementer, og muligheten til å utforske finsk kultur og natur.

For mer informasjon og påmelding, vennligst kontakt Milla Lindh på e-post: milla.lindh@kuurosokeat.fi.

Vi oppfordrer dere til å delta og være en del av dette spennende arrangementet. Sammen kan vi skape et minneverdig og berikende opplevelse for alle deltakerne.

Vennlig hilsen,
Anne Isokuortti og Milla Lindh,
The Finnish Deafblind Association
www.kuurosokeat.fi

Ressurskontorets informasjonsspalte

Skrevet av Lene Karin Mittet

Hei alle sammen,
håper dere har hatt en fin start på det nye året og at dere er ved godt mot
selv om vinteren til tider er litt tøff.

Litt om arbeidet på ressurskontoret:

Her på ressurskontoret holder vi koken og har mye på agendaen om dagen. Vi går blant annet gjennom rutinene våre for å se om de treffer like godt i dag som de gjorde da de ble laget. Om vi oppdager at tiden har forandret seg og at rutinen ikke holder mål lenger, går vi i samarbeid med juridisk støtte på tolk, nettverk for tolke- og ledsagertjenester og brukerorganisasjonene for å forbedre eller revidere rutinene.

Dette gjelder blant annet rutinen om tolk som sjåfør, rutiner ved brannvarsling på tolkeoppdrag og rutinen på vedtak på tolke- og ledsagertjeneste. Dette arbeidet vil ta litt tid, men det er et viktig arbeid som skal sikre at døvblinde brukere får den tjenesten de har rett på til enhver tid, og i enhver situasjon. Det er også viktig at vi jobber på en så systematisk og god måte slik at døvblinde over hele Norge opplever å være omfattet av det samme regelverket. Vi bringer disse sakene inn i samarbeidsmøte med brukerorganisasjonene og i det nasjonale nettverket: nettverk for tolke- og ledsager-tjenester nå i første omgang.

Tolk som sjåfør:

Vi har behandlet flere saker nå den siste tiden, som omhandler døvblinde som søker om å få bruke tolken(e) som sjåfør(er). Vi har derfor hatt tett samarbeid med juridisk støtte på tolk, for å se hvilke saker som kan innvilges og hvilke saker døvblind må finne annen løsning. Vi følger opp dette arbeidet sammen med brukerorganisasjonene.

Møtevirksomhet i januar/februar 2024:

4.januar: møte med NKDB

Årets første møte hadde vi med NKDB den 4.januar. Dette er et viktig møtepunkt for oss hvor vi diskuterer saker på et generelt og overordnet nivå og får belyst forskjellige vinklinger. Denne gangen var møtet her på NAV Hjelpemiddelsentral Vest- Viken og til tross for litt sykdom og frafall, gjennomførte vi som planlagt. På agendaen var blant annet aksjonen til frilanstolkene, saksbehandling fra vi mottar et oppdrag til det er ferdig formidlet og gjennomført, dialog omkring prioriteringer av oppdrag og arbeidet med rutiner.

22.februar: møte med LSHDB og FNDB

Neste samarbeidsmøte med brukerorganisasjonene skal vi ha den 22.feb. Her melder både vi på ressurskontoret og brukerorganisasjonene inn saker som vi tar opp. Agendaen for dette møtet er ikke klart i skrivende stund. Vi ser alltid fram til disse møtepunktene hvor vi kan sette oss rundt samme bord (enten i LSHDBs lokaler eller FNDBs lokaler) for å ha konstruktive og viktige samtaler omkring saker som berører dem og oss.

Ellers vil vi poengtere at døren, telefonen eller mailboksen alltid er åpen om dere skulle trenge en prat omkring en problemstilling eller om det er behov for oppklaring, så bare ta kontakt, det setter vi pris på!

Det var alt for denne gang fra meg på ressurskontoret.

Med vennlig hilsen

Ressurskontoret for tolke- og ledsagertjenester

v/ Lene Karin Mittet

NAV Hjelpemiddelsentral Vest-Viken

Invitasjon og påmelding til «Samling Sandefjord» i mai

Skrevet a Berit R. Øie

Hei og velkommen til en unik samling i Sandefjord i mai.

I tidligere utgave av SynHør bladet annonserte jeg dato for denne samlingen i april, men etter ønske fra flere interesserte ble ny dato bestemt. De nye datoene blir søndag 5. til torsdag 9. mai. Denne torsdagen er Kristi Himmelfartsdag.

På mandag og tirsdag er vi i Sandefjord døvekirke med ulike spennende tema:

Tema 1: Liturgi, hva betyr det, og hvordan be «Fader vår» på tegnspråk?
Med prost Linda Berntzen.

Tema 2: Hva oppfatter vi med dobbelt sansetap av seremoniene, som for eksempel nattverd, dåp og begravelser? Hva er kleskoden, og hva kan vi si under en begravelse? Spør gjerne om alt du lurer på. Er det noen knep om haptiske signaler under seremoniene? Med Linda og Berit.

Tema 3: Å lese Bibelen og andre tekster. Hvor tilgjengelig er det for oss med døvblindhet? Utveksling av egenerfaringer blant deltakerne. KABB ved Øyvind Woie forteller om mulighetene for tilrettelagt tekst.

Tema 4: Bønn, virker det? Er det andre tema som deltakerne ønsker å ta opp?

Onsdag 8. mai er vi i Tomaskirken på Andebu. Omvisning av døveprest Marco Kanehl. Før lunsj har vi tema 5: Et kirkerom, hva vet vi om det? Ett skip, en stola og en medliturg; finner vi det eller dem der?

Etter lunsj er det gudstjeneste med nattverd i Tomaskirken.
Fritt ord etter nattverden.

Torsdag samles vi på hotellet etter frokost for oppsummering før vi reiser hjem.

Jeg har reservert rom på Scandic Park hotell i Sandefjord.
Vi møtes i døvekirken med felles lunsj.

Er du interessert i å delta?
Man trenger bare å være interessert, det ingen krav om å være kristen. Alle er velkomne!

Påmeldingsfrist: 22. mars 2024.

Kontaktperson Berit R. Øie,
Mobil: 467 89 248.
E-post: b-r-oie@online.no

Samarbeidspartnere er prost Linda Berntzen, døveprest Marco Kanehl og Øyvind Woie.

DIALOGKONFERANSE:

Brukernes erfaringer med kompetanseløftet

13. mars

Invitasjon til digital konferanse

Forskergruppa for evalueringen av Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis inviterer til digital samtale om Kompetanseløftet: Er dette kjent blant deres medlemmer? Hvordan er dere involvert i arbeidet? Hvordan kan man jobbe fremover med dette?

Det er svært viktig for oss å høre deres erfaringer og vi setter derfor stor pris på deltakelse.

Kompetanseløftet er et tiltak for ledere og ansatte i barnehager, skoler og PP-tjenesten, og skal bidra til at den spesialpedagogiske hjelpen er tett på de barna som har behov for det.

NTNU Samfunnsforskning evaluerer innføringen av Kompetanseløftet, i samarbeid med NIFU og Nordlandsforskning.

Tidsrammen er satt til 13. mars, kl. 12:30-14:30.

Påmelding: <https://nettskjema.no/a/394407>

Frist: 28. februar

Eller scann QR koden nedenfor.

Med vennlig hilsen

Sonia Tangen

Forsker 3, Mangfold og inkludering
NTNU

MØTE MED DE NORDISKE DØVBLINDEFØRENINGENE

Skrevet av Kari K. Engan

Den 6. – 8. oktober 2023 hadde Døvblindes nordiske samarbeidskomite (DBNSK) sitt årlige møte, denne gangen på Glostrup Park Hotel som ligger 20 min. med bil fra København lufthavn.

Følgende møtte:

Foreningen Sveriges Døvblinde:
Klas Nelfelt og Cia Grönborg

Foreningen Norges Døvblinde:
Randi Myren

LSHDB:
Åshild Johansen og Kari K. Engan

Foreningen Finlands Døvblinde:
Timo Lehtonen og Sanna Paasonen

Foreningen Islands Døvblinde:
Sigurjón Einarsson

Foreningen Danske Døvblinde:
Jackie Lehmann Hansen og Anders Rohde
Fransson

Ilse Bellami var referent.

Etter at møtet godkjente protokollen for 2022 (sak 1), ble de nasjonale rapportene gjennomgått.

Det ble vedtatt å lage en mal for disse rapportene slik at hvert land svarer på det samme. Malen skal benyttes første gang på møtet i 2024.

Island hadde ikke laget en rapport. Med bare 19 døvblinde medlemmer hadde de brukt ressursene på å arrangere ungdomsleiren i 2022. Møtet uttrykte ønske om at Island får flere engasjerte medlemmer slik at foreningen kan tilby flere aktiviteter. Tolkesituasjonen har blitt noe bedre, men ikke optimal.

FNDB og LSHDB hadde laget hver sine rapporter. Det var spørsmål om tolkeutdanningene, tolkesituasjonen, fast ansatte tolker kontra frilanstolker. FNDB fikk også spørsmål om register for døvblinde. Vi fortalte at alt for få hadde svart på spørreskjemaet slik at dette registeret ble lagt ned.

Deretter ble det stilt spørsmål til Sverige. Hvordan er tolkesituasjonen der?

FSDBs leder, Klas Nelfelt, har sammen med organisasjonene for døve og hørselshemmede arbeidet politisk med emnet.

De har fokus på følgende:

- Mange får ikke tolk til arbeid.
- Geografiske utfordringer, tolkemangel enkelte steder.
- Dårligere arbeidsvilkår for tolkene.
- Færre tar utdanningen og flere hopper av underveis

Økonomi ble diskutert.

Videre fortalte FSDB at de har ansatt en kommunikasjonsansvarlig som skal forbedre kommunikasjonen innad i organisasjonen og synliggjøre FSDB eksternt for å vise hvem de er. Den kommunale ledsagertjenesten har blitt mye dårligere.

Neste land ut var Finland. Det første spørsmålet var hvem som er ansvarlig for døvblinderegisteret.

Sanna Paasonen svarte: Registret er ikke for døvblinde. Det er et synsregister. Det er staten som er ansvarlig for registeret. Det ble grunnlagt i blindedeforbundet, men nå har staten overtatt ansvaret. Det har eksistert i 20 år.

Videre kom spørsmålet om hvordan senteret for døvblinde er finansiert?

Timo Lehtonen svarte: Vi har et døvblindesenter i Tampere. Neste år har det 40-års jubileum. Senteret tilbyr tjenester for døvblinde. Du kan leie en leilighet, og du

kan også få assistanse i hverdagen som døvblind. Det tilbys rehabilitering, som finansieres av staten. Lønninger til ansatte er delvis dekket av staten. Kommunen dekker også en del av de tilbud døvblinde får på senteret. For tiden tilbys tjenester til 60 døvblinde. Foreningskontoret ligger også i senteret.

På spørsmål om hvordan tolkesituasjonen er i Finland, svarte Timo slik:

Det tilbys tolkeutdanning 3 steder i Finland. Det er vanskelig å få jobb som tolk. Det foretas et tolkeanbud hvert 4. år. Det avgjør hvor mange tolker som er tilgjengelige. Det er blitt vanskeligere å få tolk i de større byer men også utover landet.

Man kan risikere at tolkningen blir avlyst av den sentrale tolkemyndighet med meget kort varsel. Det har vi selvfølgelig forelagt politikerne. Ombudsmannen er også på saken.

Så var det danskenes tur til å svare på spørsmål om tolkesituasjonen.

Anders Fransson snakket: Vi har problemer med å få tolker. Med det statlige tolketilbudet ser vi forringelser, som gjør at tolker søker seg vekk fra yrket. Vi opplever også forskjell på om du skal ha tolk til sykehus, arbeid eller sosiale aktiviteter. Tolkningen dekkes fra forskjellige "kasser". I Danmark skal den enkelte sektor betale. Vi har problemer med å få tolk til landdistriktene. Det er ikke god nok avlønning til å dekke reisetid for tolken.

Til dette kom en kommentar: De andre landene har merket seg at tolkeutdanningen også er presset i Danmark. Jackie Lehmann Hansen svarte: Færre søker tolkeutdanning. Derfor vurderer myndighetene om utdanningen skal endres. Departementet som er ansvarlig for utdanningen vil undersøke hvilke tolkebehov døve, døvblinde og hørselshemmede har. Dessuten vil departementet undersøke hvorfor så mange studenter avbryter utdanningen.

Sak 3 på agendaen var visjoner for det nordiske samarbeidet. Skal vi fortsette som før eller videreutvikle hvordan vi har kontakt, hvordan strukturerer vi våre møter og det øvrige samarbeidet?

Det ble besluttet å nedsette en arbeidsgruppe bestående av Sanna Paasonen, Cia Grönborg og Anders Fransson. Oppgaven blir å utarbeide forslag til diskusjon om fremtidens DBNSK.

Arbeidsgruppen skal sende forslag til neste års vertsland to måneder før neste møte. Forslaget vil inngå som et eget punkt på neste møte. Arbeidsgruppen skal også undersøke om det kan søkes midler i Nordisk Råd. Det undersøkes om Sverige eller Danmark kan yte sekretærbistand til gruppen. Til inspirasjon for arbeidsgruppen ble det gjennomført gruppearbeid.

Sak 4. Nordisk definisjon av døvblindhet.

Linda Eriksson, medlem i FSDB, er vår felles representant til Nordens Velferdscenter (NVC). Den siste oppdateringen av definisjonen ble gjort i 2016. Alle lederne var enige i at det ikke er grunn til en oppdatering av definisjonen. Dette bringer Klas videre til Linda.

Sak 5. Vedtektene for DBNSK.

DBNSK er ikke registrert som en organisasjon noen steder og står fritt til å endre vedtekter til retningslinjer. Møtet valgte Klas og Timo til å utarbeide forslag til retningslinjer samt mal for nasjonale rapporter.

Siste sak var nordisk aktivitetsplan.

Randi Myhren opplyste at neste møte i DBNSK blir 11. – 13. oktober 2024, på Hurdal syn- og mestringssenter. FNDB står som vertskap.

Til slutt hadde vi en evaluering av møtet. Alle var enige om at det hadde vært en flott samling, med Jackie Lehmann Hansen som en meget god møteleder.

Vi skulle gjerne hatt mer tid til å utveksle erfaringer og bli bedre kjent med hverandre!

OPPDATERING:

Aksjonen blant frilanstolkene

Skrevet av Kaisa Markhus

I forbindelse med aksjonen blant frilanstolkene, som vi alle har fulgt med på og støttet opp om, ble det før jul sendt inn en henvendelse til Det kongelige Arbeids- og inkluderingsdepartementet, fra Eikholt Nasjonal kompetansetjeneste for døvblinde.

Etter en liten stund kom svaret fra departementet, og selv om saken enda ikke er løst, er det oppløftende å se at det blir satt på agendaen og tatt seriøst.

Svaret på henvendelsen inneholdt følgende informasjon:

«Vi viser til deres henvendelse datert 1. desember hvor dere uttrykker bekymring over at døvblinde ikke får tolk og at tilpasningskurs på Eikholt blir avlyst i lys av den pågående aksjonen blant frilanstolker. Frilanstolker er en viktig del av tolketjenesten og bidrar til å sikre døve, døvblinde og hørselshemmede tilgang til tolk slik at de kan delta i samfunnet. En god tolketjeneste med gode rammebetingelser er en forutsetning

for dette. Arbeids- og velferdsetaten har på generelt grunnlag kommet frem til at det er behov for å se på alternative modeller for innkjøp av tolketjenester fra frilanstolker. Dette vil også påvirke frilanstolkenes arbeids- og lønnsvilkår. Arbeids- og velferdsdirektoratet har satt i gang en utredning og regner med å kunne iverksette den nye modellen i løpet av året 2025. Departementet vil avvente direktoratets utredning, herunder økonomiske og administrative konsekvenser, og deretter vurdere saken med sikte på ev. endringer og videre oppfølging.»

Det er flott å se at departementet imøtekommer saken sendt fra Eikholt, og at de har satt i gang en utredning som vil vurdere saken.

Dette er ingen løsning på problemet i første omgang, og LSHDB og andre relevante og berørte instanser vil fortsette å sette søkelys på, og kjempe for saken. Men det er en fremgang i at saken blir løftet opp, og viser at det nytter å heve stemmene våre.

Dette som en oppdatering til våre medlemmer.

TIPS

Til våre lesere

NYHET FRA FELLESOPPDRAK OG RESSURSKONTOR FOR TOLK- LEDSAGER- TJENESTER

Vi er glade for å kunngjøre lanseringen av vårt nye nyhetsbrev! Hold deg oppdatert med de siste utviklingene, nyheter og arrangementer fra Fellesoppdrag og Ressurskontor for Tolk-Ledsagertjenester.

Vi tilbyr nyhetsbrevet i forskjellige formater, slik at alle kan finne noe som passer deres preferanser.

Vi planlegger å komme med ny utgave annenhver måned. Gled dere til spennende oppdateringer og relevante ressurser som vil styrke vår felles innsats for å tilby førsteklasses tolk- og ledsagertjenester. Del gjerne denne meldingen med dine kolleger og nettverk, og bli med oss på denne reisen!

Send en mail til nav.tolk.fellesoppdrag@nav.no om du ønsker å motta vårt nyhetsbrev.

INFORMASJON OM SKRIVETOLK- PROGRAMMET: Text on ToP

NAV Hjelpemidler og tilrettelegging har i flere år gitt tolketjenester ved skrive-tolking. Det er nødvendig at skrivetolk-programmet sikrer personvernet for de involverte. Vi ønsker at programmet som brukes er mest mulig likt på landsbasis, for å gi forutsigbarhet både til brukere og skrivetolker.

Programmet Text on ToP er godkjent til bruk for skrivetolking i NAV, og NAV har anskaffet dette til tolker.

Text on Top er et skrivetolkprogram hvor bruker kan sitte i samme rom som tolken og motta skrivetolking. I Text on ToP-programmet finnes også funksjonen som heter Text on Tap, som er streaming av skrivetolkingen via internett. Dersom bruker ønsker å benytte denne løsningen, vil den lokale tolketjeneste bistå med opplæring i dette.

Det finnes en brukermanual på kunnskapsbanken.net/tolk.

Ta kontakt med Styringsenheten NAV Hjelpemidler og tilrettelegging dersom dette er av interesse for deg.

EN KUNSTNERISK UTVIKLING

Skrevet av Cor van der Lijcke og Kaisa Markhus

I tidligere utgave av SynHør bladet publiserte vi en artikkel som het «Berøringstur».

Cor har siden da fått beskjed av bildekunstner Ellen Henriette Suhrke at Trondheim kunstmuseum skaffet seg denne filmen.

På den nye kunstutstillingen, skal denne filmen vises frem i de neste 5 årene. Det er helt rått!

Denne filmen har fått en veldig flott plass på museet, se bildet på neste side.

Fotografen av bildet er:
Hans Kristian Borchgrevink Hansen

Jeg håper alle som er i Trondheimsområdet, enten fastboende eller forbipasserende, benytter seg av muligheten til å ta turen innom og se på filmen om taktil opplevelse av kunst har fått plass på kunstmuseet!

Med vennlig hilsen
Cor van der Lijcke

Others are used as decorations or props in this cozy setting drifting in and out of character, in and out of belonging together.

In his exhibition *Collection* at Trondheim kunstmuseum in 2015, Martin Tebus arranged the museum's collection according to 18 different themes. Some themes mimicked a conceptual, abstract approach - *Food in Context* and *Interiors and How to Use Them* - some grouped artworks based on details or elements in them - *Full Moon in Motion* and *The Year of the Horse* - others created a kind of staged interiors using artworks - *Street Life* and *Open Studio* - and yet others showed the number and diversity of large categories in our collection such as figure painting and portraiture - *Looks and Postures* - and landscapes in *Hiking* and *The River*.

Characteristics of Martin Tebus's approach are a perceptive eye for content and visual elements, and a playful irreverence in staging new uses, categories and scenarios for the artworks.

FRIST FOR INNSENDING AV STOFF TIL
NESTE NUMMER:
11. APRIL (OG GJERNE LITT FØR)

TIL NESTE GANG

20. FEBRUAR - 18. JUNI

Norges Blindeforbund arrangerer fem månedlige temakvelder med temaet: Mestrelivet med synshemming.

21. FEBRUAR

Den internasjonale morsmålsdagen.
Vær stolt av språket ditt!

29. FEBRUAR

Det er skuddår i år, og den ekstra dagen er 29. februar! Bruk den til noe ekstra gøy.

01. MARS

Verdensdagen mot all diskriminering

07. APRIL

Verdens helsedag

Ca 19. APRIL

Neste nummer av SynHør bladet
havner i postkassa

Jacob Friis Ur-Optikk AS

Storgata 60
9008 TROMSØ
Tlf. 77 68 31 35

**Jens Dybendal Gullsmed
Optiker Ur Glassmagasin AS**

Flisa Stormarked
2270 FLISA
Tlf. 62 95 15 43

Vi leverer alt av maijord, sand, pukk og grus.

**HAMAR
PUKK&GRUS**

Rudshøgda
Pukkverk as

Kontakt oss på 46 6231 4070 eller www.hamarpukkgrus.no

speira**Birkeland
Elektro A.S**

Støget 74 , 4760 BIRKELAND
Tlf. 37 27 61 08

Norspray AS

Maskinveien 10
4033 STAVANGER
Tlf. 51 22 07 00

Signo Vivo

Andebu Sentrum 1, 3160 ANDEBU
Tlf. 33 43 88 00

**Stiftelsen Våler Bo
og servicesenter**

Vålerturnet 1
2436 VÅLER I SOLØR
Tlf. 908 24 512

REMA 1000**LIERSTRANDA**

Tlf. 32 84 94 90

TAXI 03550
ROMERIKE**Specsavers****Optikk****Erland Hansen AS**

3900 PORSGRUNN
Tlf. 35 55 16 19

Specsavers**Optikk****Specsavers Hamar**

Aslak Bolts gate 48
2316 HAMAR
Tlf. 62 52 34 80

Specsavers**Optikk****Specsavers Horten**

Vognmannsgata 5
3187 HORTEN
Tlf. 33 80 48 00

Specsavers**Optikk****Arendal Specsavers AS**

Vesterveien 4
4836 ARENDAL
Tlf. 37 02 37 00

**BRATTVÅG
SYNSSENTER**

Strandgata 7 | T: 70 21 60 50 | post@brasyn.no

**EGGER
OPTIKK**

Storgaten 33, 4370 EGERSTAD
Tlf. 51 49 07 78

Specsavers**Specsavers Skien**

Herkules Senter Tlf. 35 53 48 90

**ÅL
FOLKEHØYSKOLE
OG KURSSENTER
FOR DØVE**

Bakketeigen 51, 3570 ÅL
Tlf. 32 08 26 00

RETURADRESSE

LSHDB (Landsforbundet for kombinert
Syns– og Hørselshemmede / Døvblinde),
SKIPPERGATA 33
0154 OSLO

LSHDB
SENTRALSTYRE
2022-2024

FORBUNDSLEDER

Åshild Johansen

NESTLEDER

Kari Kristine Engan

STYREMEDLEMMER

Ståle Hatlelid
Sissel H. Markhus
Marius Aasand Larsen

VARAMEDLEMMER

Ann Kristin Staberg
Dennis Thomassen